

คำอธิบายประเมินครอบครัวเข้มแข็ง
ระดับครอบครัว

ข้อความ	คำอธิบาย
ส่วนที่ 1 ข้อมูลครอบครัว	
7.สถานภาพสมรสของท่านในปัจจุบัน	แยกกันอยู่ มี 2 กรณี 1.แยกกันอยู่ชั่วคราวตามข้อตกลงระหว่างคู่สมรส 2.แยกกันอยู่ชั่วคราวตามคำสั่งศาล
10.ลักษณะโครงสร้างครอบครัว	ครอบครัวหมายถึง กลุ่มบุคคลที่ผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกันทำ หน้าที่เป็นสถาบันหลัก ฐานรากสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิต ครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบและหลายลักษณะ นอกเหนือจาก ครอบครัวที่ครบถ้วนทั้งบิดามารดาและบุตร ครอบครัวเดี่ยว หมายถึงกลุ่มบุคคลที่ผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกัน มี หลายลักษณะ ดังนี้ -ครอบครัวที่มีสามีและภรรยา -ครอบครัวที่มีสามีและภรรยาและลูก -ครอบครัวที่มีสามีหรือภรรยาและลูก/ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่ เพียงคนเดียว -ครอบครัวบุญธรรม ครอบครัวขยายหมายถึงครอบครัวประกอบด้วยเครือญาติตั้งแต่ 3 ชั่วคนขึ้นไป ที่มีความสัมพันธ์กันโดยการเกิดหรือการแต่งงานมา อยู่ร่วมกัน มี 2 ลักษณะ ดังนี้ -ครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยหลายๆครัวเรือนอยู่ร่วมกัน แต่ละ ครัวเรือนมีความสัมพันธ์ต่อกัน -ครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยหลายๆครัวเรือนอยู่ร่วมกัน แต่ละ ครัวเรือนมีความอิสระในการดำรงชีวิตครอบครัวของตนเอง
11.สมาชิกที่มีภาวะพึ่งพิงสูง	สมาชิกที่มีภาวะพึ่งพิงสูงหมายถึง สมาชิกที่ไม่สามารถช่วยเหลือ ตัวเองได้ต้องมีผู้ดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อช่วยเหลือในการใช้ ชีวิตประจำวัน เช่น เด็กเล็ก (อายุ 0-3 ปี) คนพิการ ผู้ป่วยทางจิต/ทาง สมอง ผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้สูงอายุ เป็นต้น

ข้อคำถาม	คำอธิบาย
ส่วนที่ 2 แบบประเมินความเข้มแข็งของครอบครัว ระดับครอบครัว	
1) ด้านสัมพันธภาพ หมายถึง องค์ประกอบที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัว ในด้านสัมพันธภาพ โดยมี <i>ตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัด</i> ในระดับครอบครัว 4 ตัวชี้วัด 17 ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ (1) สมาชิกในครอบครัวแสดงออกถึงความรักและเอาใจใส่ระหว่างกัน (2) ยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (3) สื่อสารระหว่างกันอย่างมีคุณภาพ และ (4) มีส่วนร่วมแก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล ไม่ใช้ความรุนแรง	
(1) สมาชิกในครอบครัวแสดงออกถึงความรักและเอาใจใส่ระหว่างกัน	
3. สมาชิกในครอบครัวมีการแสดงออกที่สื่อถึงความรักและความเอาใจใส่ในชีวิตประจำวัน	สมาชิกในครอบครัวมีการแสดงออกที่สื่อถึงความรักและความเอาใจใส่ในชีวิตประจำวัน เช่น การสัมผัส โอบ กอด ยิ้ม ให้กำลังใจ โทรศัพท์ จดหมาย หรือ อีเมลล์ เป็นต้น
4. สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือแบ่งเบากิจการบ้านซึ่งกันและกัน	สมาชิกในครอบครัวช่วยกันทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันอย่างร่วมแรง ร่วมใจ เช่น เลี้ยงดูบุตร ทำอาหาร ทำความสะอาด ดูแลสัตว์เลี้ยง จัดแต่ง/ดูแลต้นไม้ เป็นต้น
5. สมาชิกในครอบครัวทำกิจวัตรประจำวันร่วมกัน	สมาชิกในครอบครัวทำกิจวัตรประจำวันร่วมกัน เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย ตักบาตร ไหว้พระ สวดมนต์ เป็นต้น
(2) สมาชิกในครอบครัวยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	
6. สมาชิกในครอบครัวมีการพูดคุยและ/หรือรับฟังกันและกัน	-
7. สมาชิกในครอบครัวไม่ว่า เพศ อายุ การศึกษา หรือ อาชีพใด สามารถยอมรับความคิดเห็นของแต่ละคนซึ่งอาจจะแตกต่างกันได้	สมาชิกในครอบครัวมีการยอมรับความเห็นที่แตกต่างกัน โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเพศ อายุ ประสบการณ์ สถานภาพด้านอาชีพ การศึกษาที่แตกต่างกัน เช่น พ่อแม่ลูกรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สามีภรรยารับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นต้น
8. สมาชิกในครอบครัวเคารพความเป็นส่วนตัวของแต่ละคน	สมาชิกในครอบครัวตระหนักและไม่ละเมิดความเป็นส่วนตัวของสมาชิกในครอบครัวหากไม่ได้รับอนุญาตจากสมาชิก เช่น ข้อมูลส่วนตัว จดหมาย โทรศัพท์ ห้องส่วนตัว เป็นต้น
(3) สมาชิกในครอบครัวสื่อสารกันอย่างมีคุณภาพระหว่างกัน	
9. สมาชิกในครอบครัวมีการพูดจาต่อกันด้วยดีและ/หรือใช้เหตุผล	สมาชิกในครอบครัวมีการพูดจาโดยใช้เหตุผล อธิบายข้อเท็จจริง วาจาสุภาพ ไม่ใช้อารมณ์ คำพูดหยาบคาย ไม่ตะคอก ขึ้นเสียง เป็นต้น

ข้อคำถาม	คำอธิบาย
10. สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสทั้ง ดี แสดงความคิดเห็นและให้ คำแนะนำต่อกัน	-
11. สมาชิกในครอบครัวแสดงความ ชื่นชมและเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน	สมาชิกในครอบครัวแสดงความชื่นชม ยกย่อง ให้กำลังใจ ให้ เกียรติและเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน
12. สมาชิกในครอบครัวต่างดูแลเอาใจ ใส่ซึ่งกันและกัน	สมาชิกในครอบครัวร่วมกันดูแลเอาใจใส่ในเรื่องต่างๆของสมาชิก ทั้งในยามปกติ ยามเจ็บป่วย ประสบปัญหา
13. เมื่อประสบปัญหา สมาชิกใน ครอบครัวสามารถหาทางออกโดยไม่ ทำร้ายตนเองและ/หรือสมาชิกใน ครอบครัว	-
14. สมาชิกในครอบครัวไม่ทำร้ายจิตใจ เมื่อมีความขัดแย้งต่อกัน	สมาชิกในครอบครัวไม่ทำร้ายจิตใจ เมื่อมีความขัดแย้งต่อกัน เช่น ทะเลาะ เพิกเฉย ทอดทิ้ง ข่มขู่ พุดจาถูกเหยียดหยาม หยาบคาย ประจาน คำทอ นอกใจ เป็นต้น
15. สมาชิกในครอบครัวเชื่อใจหรือ ไว้วางใจที่จะเล่าเรื่องต่างๆที่มีปัญหา หรือไม่สบายใจให้คนในครอบครัวฟัง	-
16. สมาชิกในครอบครัวไม่ใช้อำนาจ เหนือกันและกัน	สมาชิกในครอบครัวไม่ใช้อำนาจเหนือกันและกัน เช่น บังคับ ชู ออกคำสั่ง ทำให้สมาชิกในครอบครัวกลัวหรืออึดอัดใจ เป็นต้น
(4) สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมแก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล ไม่ใช้ความรุนแรง	
17. สมาชิกในครอบครัวร่วมตัดสินใจ เรื่องสำคัญต่างๆ ด้วยกัน	สมาชิกในครอบครัวร่วมกันตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ใน ครอบครัว เช่นการศึกษา เปลี่ยนงาน สุขภาพ การทำนิติกรรม สัญญา การย้ายที่อยู่ การแต่งงาน งานบวช งานศพ มรดก เป็นต้น
18. สมาชิกในครอบครัวร่วมกัน แก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล	-
19. สมาชิกในครอบครัวมีการทำร้าย ร่างกายกัน หรือ กระทำการที่รุนแรง ในลักษณะอื่นๆ	-

ข้อคำถาม	คำอธิบาย
2) ด้านการทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัว หมายถึง องค์ประกอบที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัว ในด้านการทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัวต่อสมาชิก	
(5) ครอบครัวทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัวต่อสมาชิก (การปฏิบัติตนต่อสมาชิก)	
20. สมาชิกในครอบครัวสามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนอย่างเหมาะสม	<p>สมาชิกในครอบครัวสามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสมดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การตระหนักรู้ในการทำบทบาทหน้าที่ของตน เช่น หน้าที่พ่อ/แม่/ลูก/สามี/ภรรยา เป็นต้น 2. การช่วยเหลือ/แบ่งเบาภาระในครอบครัว 3. ความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากพ่อ แม่/ปู่ย่า ตายาย เป็นต้น 4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว <p>ทั้งนี้ต้องทำหน้าที่ตามบทบาทครบทั้ง 4 ด้าน ถือว่าผ่านเกณฑ์</p>
21. ในครอบครัวมีการดูแล ใส่ใจ ความปลอดภัยของสมาชิกทุกคน	<p>ในครอบครัวมีการดูแล ใส่ใจ ความปลอดภัยของสมาชิกทุกคน ตัวอย่าง</p> <p>ความปลอดภัยในเด็ก หมายถึง การดูแลป้องกันภัย การลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นกับเด็กและนำไปสู่การเสียชีวิตได้หากผู้ดูแลไม่สามารถช่วยเหลือได้อย่างทันที เช่น การล้าล็กอาหาร การจมน้ำ สารพิษอุบัติเหตุภายในบ้านและนอกบ้าน เป็นต้น</p> <p>ความปลอดภัยของผู้สูงอายุ หมายถึง การดูแลป้องกันภัย การลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ และนำไปสู่การเสียชีวิตได้หากผู้ดูแลไม่สามารถช่วยเหลือได้อย่างทันที เช่น โรคประจำตัว อุบัติเหตุภายในบ้านและการหกล้มในห้องน้ำ เป็นต้น</p> <p>ความปลอดภัยของสมาชิกทั่วไป เช่น การจัดสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวให้มีความปลอดภัยต่อสมาชิก ได้แก่ การจัดเก็บวัตถุอันตราย/วัตถุมีคมในที่ที่เหมาะสม การเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อไม่ให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษ/สัตว์พาหนะนำโรค เป็นต้น ภัยนอกบ้าน ได้แก่ การไปรับส่งสมาชิกในครอบครัวกรณีต้องเดินทางในที่เปลี่ยว มืด เป็นต้น</p>

ข้อคำถาม	คำอธิบาย
22. ในครอบครัวมีการใช้คุณธรรมสำคัญในการดำเนินชีวิต	สมาชิกส่วนใหญ่ในครอบครัวมีการใช้คุณธรรมสำคัญในการดำเนินชีวิต คือ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความพอเพียง ความมีวินัยและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งนี้ต้องใช้คุณธรรมสำคัญในการดำเนินชีวิตให้ครบ 5 ข้อจึงถือว่าผ่านเกณฑ์
23. ครอบครัวปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีกับคนในครอบครัว	ครอบครัวปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีกับคนในครอบครัว เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ตรงต่อเวลา เสียสละ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขและสิ่งผิดกฎหมาย สำนึกในหน้าที่ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม เป็นต้น
3) ด้านการพึ่งตนเอง หมายถึง องค์กรประกอบที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัวในด้านการพึ่งตนเองได้แก่ (1) การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ (2) การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ และ (3) การพึ่งตนเองด้านข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้ ที่มีตัวบ่งชี้และตัวชี้วัดในแต่ละด้านดังต่อไปนี้	
ด้านที่ 1 การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ (6) ครอบครัวพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	
24. ครอบครัวมีสมาชิกที่สามารถหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวได้	-
25. ครอบครัวมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	-
26. ครอบครัวมีการออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ	สมาชิกในครอบครัวมีการออมทรัพย์ หมายถึง การเก็บสะสมทรัพย์ที่เป็นเงินและไม่ใช้เงิน เช่น เงิน ทองคำ พันธบัตร สลากออมสิน อสังหาริมทรัพย์ ประกันชีวิต ออมต้นไม้ ออมข้าว เป็นต้น
27. สมาชิกในครอบครัวมีการกู้ยืมเงินจากหน่วยงานต่างๆ หรือจากนายทุนเงินกู้ทั้งใน/นอกระบบ	ครอบครัวมีหนี้สินทั้งในและนอกระบบ เช่น ธนาคาร สหกรณ์ กองทุนฯ นายทุนเงินกู้ เป็นต้น โดยเปรียบเทียบจากยอดรวมของหนี้สินทั้งหมดในปัจจุบันกับปีที่ผ่านมามีเพิ่มขึ้น/ลดลงหรือเท่าเดิม ครอบครัวสามารถชำระหนี้ได้ คือ ครอบครัวสามารถชำระหนี้ได้ตามจำนวนและระยะเวลาที่กำหนด

ข้อคำถาม	คำอธิบาย
28. ครอบครัวของท่านมีบ้านอยู่อาศัยเป็นของตนเอง	ครอบครัวมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและอยู่ระหว่างการผ่อนชำระ
ด้านที่ 2 การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	
(7) ครอบครัวพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	
29. สมาชิกในครอบครัวมีสิทธิได้รับหลักประกันสุขภาพ	สมาชิกในครอบครัวมีสิทธิได้รับหลักประกันสุขภาพ เช่น สิทธิในการรักษาพยาบาล หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประกันสังคม ประกันสุขภาพ เป็นต้น
30. ครอบครัวสามารถดูแลสุขภาพเบื้องต้น ทั้งทางร่างกายและจิตใจของสมาชิกในครอบครัว	สมาชิกในครอบครัวสามารถดูแลสุขภาพเบื้องต้นดังนี้ 1. รับประทานอาหารที่ดี มีประโยชน์ เช่น การกินอาหารครบห้าหมู่ 2. มีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร เช่น กินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ 3. ออกกำลังกายและพักผ่อนให้เพียงพอ 4. สามารถปฐมพยาบาลและใช้ยาสามัญประจำบ้านได้ เมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อย 5. หลีกเลี่ยงสิ่งต่างๆที่เป็นภัยหรืออันตรายต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของตน รวมทั้งปัจจัยเสี่ยงต่างๆที่อาจก่อให้เกิดโรค ทั้งนี้ต้องผ่านเกณฑ์ครบทุกข้อ
31. ครอบครัวมีความรู้และเข้าถึงบริการด้านสุขภาพในสถานพยาบาลเมื่อจำเป็น	-
32. โดยรวมครอบครัวสามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงของสมาชิกในครอบครัว	สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่สามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงของสมาชิกในครอบครัว เช่น ยาเสพติด เพศสัมพันธ์ การไม่สวมหมวกกันน็อก ไม่คาดเข็มขัดนิรภัย เมาไม่ขับ การรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น
33. ครอบครัวมีการป้องกันความเสี่ยงจากการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม	สมาชิกในครอบครัวมีการป้องกันความเสี่ยงจากการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมีเพศสัมพันธ์ โดยไม่มีการป้องกัน การตั้งครรรภ์และโรคติดต่อ

ข้อคำถาม	คำอธิบาย
	ทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น
34. ครอบครัว สามารถดูแลสมาชิกที่เจ็บป่วย สมาชิกที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ให้ดำเนินชีวิตไปได้ด้วยดี	สมาชิกในครอบครัวสามารถดูแลหรือจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของสมาชิกที่มีภาวะพึ่งพิงสูง เช่น การใช้ชีวิตประจำวัน (แปรงฟัน อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหาร ขับถ่าย เดิน) การป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุหกล้มภายในและภายนอกบ้าน การล้วงละมิดทางเพศ เป็นต้น กรณีที่ครอบครัวมีสมาชิกที่มีภาวะพึ่งพิงสูง สมาชิกจะต้องดูแลได้ทั้งหมดถึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์
ด้านที่ 3 การพึ่งตนเองด้านข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้ (8) ครอบครัวพึ่งตนเองด้านข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้	
35.สมาชิกในครอบครัวแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างครอบครัวและชุมชน	-
36.สมาชิกในครอบครัวมีการนำข้อมูลข่าวสาร/ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของตนเองและครอบครัว	สมาชิกในครอบครัวมีการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาตนเองและครอบครัว เช่น ใช้ดูแลสมาชิกในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม ใช้เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ปรับปรุงสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ พัฒนาทักษะและความรู้ด้านครอบครัว ทางเลือกในการประกอบอาชีพ เป็นต้น
37. สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบและเรียนรู้เรื่องสำคัญเกี่ยวกับครอบครัว	สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบและเรียนรู้เรื่องสำคัญที่เกี่ยวกับครอบครัว เช่น การเตรียมความพร้อมก่อนแต่งงาน การเตรียมตัวเป็นพ่อแม่ การเลี้ยงลูกในแต่ละช่วงวัย การเรียนรู้ทักษะสังคม การเพิ่มทักษะชีวิตและการเจ็บป่วย การปรับตัวในช่วงของเหตุการณ์และเวลา เช่น เกษียณอายุ การเข้าสู่วัยทองของชีวิต เป็นต้น
38. ระดับการศึกษาในระบบของสมาชิกในครอบครัวที่มีอายุตั้งแต่ 16 – 25 ปี	-
4) ด้านทุนทางสังคม หมายถึง องค์กรประกอบที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัว โดยพิจารณาจากทุนทางสังคม ซึ่งหมายถึง ความเข้มแข็งของครอบครัว อันเนื่องมาจากระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม	

ข้อคำถาม	คำอธิบาย
ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล กลุ่ม ชุมชน และเครือข่ายทางสังคม ได้แก่ ทุนทางสังคมของแต่ละครอบครัวในการสร้างบรรยากาศความเป็นครอบครัว	
(9) ทุนทางสังคมของแต่ละครอบครัวในการสร้างบรรยากาศความเป็นครอบครัว	
39.สมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีและการได้รับการยอมรับจากเพื่อนบ้าน	-
40.สมาชิกในครอบครัวมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างเครือญาติ	-
41. สมาชิกในครอบครัวมีความรู้สึกปลอดภัยและไว้วางใจกัน	สมาชิกในครอบครัวมีความรู้สึกปลอดภัยและไว้วางใจกันในครอบครัวที่ จะพูดความในใจปรึกษาหารือ หรือใช้ชีวิตในครอบครัวโดยไม่รู้ลี้ภัยกดดัน/เครียด /ถูกคุกคามทางเพศจากคนในครอบครัว
42. สมาชิกในครอบครัวเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม	สมาชิกในครอบครัวเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ชุมชน กลุ่มอาชีพ สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น
43.สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน	สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน เช่น ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมกำกับดูแล ร่วมประเมินผล เป็นต้น
44. ครอบครัวมีการอบรมให้สมาชิกในครอบครัวใช้บริการพื้นที่สาธารณะในชุมชนอย่างรับผิดชอบ	สมาชิกในครอบครัวอบรมให้สมาชิกใช้บริการพื้นที่สาธารณะในชุมชน เช่น ศาลาประชาคม ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน สวนสาธารณะ ศาลาเนกประสงค์ เป็นต้น อบรมอย่างรับผิดชอบ เช่น ทะนุถนอม รู้คุณค่า ไม่ทำลายให้เสียหาย เป็นต้น
5) ด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก หมายถึง องค์ประกอบที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัว โดยพิจารณาจากความสามารถหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก	

ข้อความ	คำอธิบาย
(10) การหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก	
45. ครอบครัวมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับภาวะยากลำบาก	ครอบครัวมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับภาวะยากลำบากในด้านต่างๆ เช่น การหลีกเลี่ยงอบายมุข การดูแลสุขภาพของตนเอง การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้ชีวิต การใช้ชีวิตแบบพอเพียง การออม มีอาชีพที่มั่นคง การพัฒนาทักษะด้านอาชีพ หารายได้เสริม เป็นต้น
46. ครอบครัวร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดภาวะวิกฤติ	ภาวะวิกฤติ หมายถึง สถานการณ์/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อความสมดุลทางด้านร่างกาย และจิตใจ ตัวอย่างภาวะวิกฤติด้านครอบครัว ได้แก่ หย่าร้าง /พ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวหน้าครอบครัวและสมาชิกเสียชีวิต/ตกงาน ประสบอุบัติเหตุ/ทุพพลภาพเป็นโรคร้ายแรง ต้องโทษจำคุก เป็นต้น สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจ เอื้ออาทร แสดงความรัก ความเข้าใจ ใกล้ชิด วางแผน การจัดการ/แก้ไข/เยียวยาภาวะวิกฤติ
47. ครอบครัวสามารถปรับตัวและฟื้นตัวได้เมื่อเกิดภาวะวิกฤติ	สมาชิกในครอบครัวสามารถปรับตัวและฟื้นตัวกลับมาอยู่/ดำรงชีวิตในสภาพการณ์ใกล้เคียงกับลักษณะเดิม การปรับตัวคือการหาวิธีการที่จะตอบโต้ต่อสิ่งที่มากระทบต่อร่างกายและจิตใจ เพื่อรักษาสมดุล เช่น ยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ควบคุมอารมณ์และจิตใจให้มั่นคง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นต้น
48. ครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันปัญหาสังคม	สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันปัญหาสังคมเช่น การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การรณรงค์เรื่องการตั้งครุฑในวัยเรียน การฝึกทักษะการป้องกันตนเองจากอาชญากรรม การป้องกันเด็กติดเกม เป็นต้น
49. ครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันปัญหาภัยพิบัติต่างๆ	สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันปัญหาภัยพิบัติต่างๆเช่น พายุฤดูร้อน น้ำท่วม ภัยแล้ง คลื่นพายุซัดฝั่ง แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม ไฟป่า คลื่นยักษ์ (สึนามิ) เป็นต้น